

15:e söndagen efter Trefaldighet

Predikan på distans 2022-09-25

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-lutherska kyrkan i Sverige.

I Guds, Faderns + och Sonens och den Helige Andes, namn. Amen.

Bön. Käre himmelske Fader! Tala till oss denna stund genom ditt heliga ord. Lär oss att förstå vad som är den angelägnaste omsorgen i våra liv. Lär oss att sköta vår kallelse väl i tron på din ledning och försyn. Skänk oss framför allt tron i våra hjärtan och bevara oss i den intill änden. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Dagens ämne: Den angelägnaste omsorgen.

Epistel: Gal. 6:1-10. Evangelium: Matt. 6:24-34

Predikotext: Luk. 10:38-42 (2:a årg.)

När Jesus och hans lärjungar var på vandring kom de in i en by, och en kvinna som hette Marta tog emot honom i sitt hem. Hon hade en syster, Maria, som satte sig vid Herrens fötter och lyssnade till hans ord. Marta däremot var upptagen med alla förberedelser, och hon kom fram och sade: "Herre, bryr du dig inte om att min syster har lämnat mig att sköta allting själv? Säg nu till henne att hon hjälper mig." Herren svarade henne: "Marta, Marta, du bekymrar dig och oroar dig för så mycket. Men bara ett är nödvändigt. Maria har valt den goda delen, och den ska inte tas ifrån henne."

I dagens episteltext skriver aposteln:

Bär varandras bördor, så uppfyller ni Kristi lag. Ty den som tror sig vara något, fast han ingenting är, han bedrar sig själv. Var och en skall pröva sina egna gärningar. ... Ty var och en skall bära sin egen börda. (Gal. 6:2-5).

Det kristna livet är ofta uppfyllt av prövningar. En kristen har många bördor att bära, skriver Paulus här i Galaterbrevet. Våra liv är uppfyllda med vardagens många problem och svårigheter. Vi har en ständig kamp att föra mellan den gamla och den nya människan. Ibland vinner vi med Guds nåd och hjälp seger i kampen mot vissa synder, men andra gånger faller vi och måste bli upprättade igen. Så lär Bibeln tydligt och klart.

Men det finns en annan slags förkunnelse som säger att det kristna livet ständigt är fyllt av glädje, seger och framgång. Om man **verkligt** tror kan man övervinna sjukdomar, fattigdom och andra olyckor, förkunnar man. Detta brukar kallas "framgångsteologi", och en s.k. "trosrörelse" som lär att vi alltid skall ha ett "segervinnande liv". Till detta kommer svärmiska tankar om andedop, tungotal och liknande. Den som läser sin Bibel noga märker snart att framgångsteologin enbart tar fasta på vissa bibelord, medan den helst går förbi ställen som handlar om prövningar, anfäktelser, sjukdom, sorg och all slags bedrövelse. Om och om igen framhålls inom dessa rörelser att om tron **verkligt** är äkta kommer allt det negativa att övervinnas och försvinna. Men sund, biblisk kristendom lär att det kristna livet består av både sorg och glädje, prövningar och svårigheter. *Mitt i allt detta* vinner vi en härlig seger, skriver Paulus. Det står:

Vem kan skilja oss från Kristi kärlek? Nöd eller ångest, förföljelse eller hunger, nakenhet, fara eller svärd? Det står ju skrivet: För din skull dödas vi hela dagen, vi räknas som slaktfår. Men i allt detta vinner vi en överväldigande seger genom honom som har älskat oss (Rom. 8:35f)

I vår predikotext besöker Jesus systrarna Marta och Maria. Systrarna nämns flera gånger i Bibeln och vi förstår att de var nära vänner till Jesus. De hade ju också en bror, Lasarus, som senare dog, men som Jesus uppväckte från de döda. I dagens text är Marta mycket upptagen med att laga mat och sköta alla möjliga hushållssysslor. Hon är uppfylld med många bekymmer. Vi vet inte om systrarna bodde ensamma eller om kanske Lasarus och fler personer bodde i huset. Kanske deras föräldrar också bodde där. I varje fall hade Marta mycket praktiskt arbete, som måste göras. Hon kände sig ensam i sitt arbete när systemen inte hjälpte till. De hade ju fått en hög och viktig gäst, och allting måste göras i ordning för honom. I Israel var man mycket noga med att visa gästfrihet och gästvänlighet mot besökare. Detta var en god sak, som också vi bör tänka på i vår tid.

Ni kommer säkert ihåg hur t.ex. Abraham tog emot de tre männen som kom på besök till hans tält i Mamres terebintlund (1 Mos. 18). Han visste från början inte att det var Gud och hans änglar som kom. Han såg bara tre främlingar som kom. Abraham såg då till att de fick tvätta sina fötter, att de fick bröd att äta och sedan en riktig festmåltid. Han sade till Sara att hon skulle baka bröd och själv såg han till att en fin kalv blev slaktad (1 Mos. 18:4-8). Enligt Guds ord skall vi vara angelägna om att behandla gäster och främlingar väl. Detta visste både Abraham, Sara, Marta och Maria. De var alla troende människor som ville hålla sig till Guds ord. Skriften säger:

- Hjälp de heliga med vad de behöver. Var ivriga att visa **gästfrihet** (Rom. 12:13).
- Hon [en kristen, fattig änka som församlingen bör understödja] skall vara känd för att ha gjort mycket gott: uppfostrat barn, visat **gästfrihet**, tvättat de heligas fötter, hjälpt nödlidande och sökt varje tillfälle att göra gott (1 Tim. 5:10).
- Glöm inte att visa **gästfrihet**, ty genom gästfrihet har somliga fått änglar till gäster utan att veta om det (Hebr. 13:2).

Marta hade alltså många viktiga uppgifter att göra när Jesus kom. Det kanske var första gången som Marta tog emot Jesus i sitt hem. Eller brukade Jesus komma dit. Det står ju faktiskt att det var Martas hem:

Medan de var på väg kom Jesus in i en by, och en kvinna som hette Marta tog emot honom i sitt hem (v. 38).

Av den versen framgår det ju att det i första hand var *Martas hem*. Det var hon som troligen var hemmets ägare och husmor. Kanske hon var mycket äldre än Maria. Troligen hade Marta tidigare lyssnat på Jesus, som ju ofta höll predikningar på olika ställen. Hon visste vem Jesus var och nu ville hon också bjuda hem honom. Det var kanske fråga om både måltider och övernattning. Kanske hon också ta emot alla apostlarna. Jesus och apostlarna besökte ju olika hem, t.ex. Sackeus' bostad. Olika personer sörjde för att Jesus skulle ha någonstans att vila och bo under sina långa fotvandringar. Man gav säkert också ekonomiskt understöd. Guds ord lär ju att "*arbetaren är värd sin lön*" (Luk. 10:7). Vännerna och åhörarna hjälpte säkert Jesus och apostlarna på många sätt. Marta hade alltså många uppgifter hon måste sköta om. När då Maria bara satte sig och lyssnade på Jesus blev Marta efter hand mer och mer förargad på sin syster. Varför kom hon inte och hjälpte till? Varför lät hon Marta ensam göra allting?

En husmor känner nog till denna situation väl. Kanske är det så att varken man eller barn vill hjälpa till som de borde. De håller på med alla möjliga roliga saker, medan hon själv får slita och offra sig. Så kommer besvikelsen och ilskan över att de andra inte självmant tar itu med uppgifterna och tar sitt ansvar i hemmet. Det är inte roligt att behöva tjata på barn och andra i familjen bara för att de inte gör vad de verkligen borde göra utan tillsägelse! Detta

gäller inte bara en husmor utan oss alla. Vi tycker i regel alltid att våra egna uppgifter är det viktigaste, och att andra borde hjälpa oss. Men hur mycket tänker vi på hur andra har det och hur vi kan hjälpa dem?

Till sist kan Marta inte tåla längre. Hon vänder sig till Jesus och säger:

"Herre, bryr du dig inte om att min syster har lämnat mig att sköta allting själv? Säg nu till henne att hon hjälper mig." (v. 40).

Lägg märke till att Marta här inte bara klagar på Maria utan hon klandrar även Jesus. Han borde ju förstå att han inte bara skall sitta där och prata med systemen. Han borde ha sagt åt Maria: "Nu är det nog bäst att du hjälper din syster. Ser du inte hur mycket arbete hon har!?"

Marta kallar Jesus för "Herre". *"Herre, bryr du dig inte om att min syster har lämnat mig att sköta allting själv"*. Troligen har Marta lyssnat så mycket på Jesus att hon har förstått att han är en mycket viktig person. Ordet "Herre" användes som ett artigt tilltalsord till viktiga personer. Det grekiska ordet kan också betyda husbonde, familjefar eller härskare. Jesus framträdde ju som en "Lärare" (Rabbi), vilken undervisade i Guds ord. Man visade stor vördnad för rabbinerna. Marta kunde kalla Jesus för Herre i en allmän betydelse. Först senare i samband med Lazarus död bekände Marta att hon verkligen trodde att Jesus var Messias, Guds Son, den ende och sanna HERREN. Förmodligen trodde hon vid detta tillfälle endast att Jesus var en stor profet och kanske hon hade börjat ana att han var Messias. Vi vet inte. I vilket fall som helst blir Marta så upprörd att hon också klandrar sin höge gäst för att han inte gör det han borde göra: **"Herre, bryr du dig inte om..."** Hon uppmanar Jesus att säga till (befalla) Maria att hon äntligen skulle komma och hjälpa till. Kanske Marta redan hade försökt säga till henne, men utan resultat. Nu ville hon att Jesus skulle se till att Maria verkligen kom och hjälpte till och inte bara satt där och lyssnade.

Här ska först sägas att det inte var fel av Marta att förvänta sig hjälp av sin syster. Aposteln säger ju, som vi hörde i episteln:

Bär varandras bördor, så uppfyller ni Kristi lag (Gal. 6:2).

Det var faktiskt Marias skyldighet att hjälpa Marta med arbetet. Vi är alla skyldiga att särskilt bry oss om våra närmaste och hjälpa till att bära deras bördor. Så skriver också Paulus:

Men om någon inte tar hand om sina närmaste, särskilt då sin egen familj, så har han förnekat tron och är värre än den som inte tror (1 Tim. 5:8).

Men sedan kommer vi till det viktigaste i dagens text. Marta blev nog mycket förvånad och häpen när hon fick höra Jesus säga:

"Marta, Marta, du bekymrar dig och oroar dig för så mycket. Men bara ett är nödvändigt. Maria har valt den goda delen, och den ska inte tas ifrån henne" (v. 41f).

Jesus vänder Martas förebråelse på ett vänligt men skarpt sätt tillbaka mot henne själv. Maria är den som lyssnar på Guds ord. Hon får höra Jesu undervisning, och detta blir då viktigare än allt annat. Jesus vet att Martas alla omsorger är viktiga och nödvändiga. Men Marta håller på att tappa bort det som är "den angelägnaste omsorgen". [Så lyder rubriken för dagens texter i vår evangeliebok, ett välvalt uttryck].

Som kristna är vi medborgare i två riken. I det **jordiska riket** måste vi sköta vår kallelse. Där skall vi inte göra som vissa som menar att man kan lämna sina jordiska plikter och därmed bli "särskilt andlig". Detta var ett allvarligt fel inom den romersk-katolska kyrkan på Luthers tid, när man menade att klosterlivet, pilgrimsvandringar och andra självvalda

övningar var mycket viktigare än det borgerliga livet. Liknande tendenser finns också inom många svärmiska rörelser, där den jordiska kallelsen försummas med motiveringen att om man verkligen tror kommer Gud att se till att man ändå får vad man behöver. Så har det i alla tider funnits s.k. "andliga vagabonder" eller "andliga luffare", som går omkring och utnyttjar välmenande människor och lever på deras pengar och gåvor istället för att arbeta och försörja sig själva ordentligt med eget arbete.

När vi sköter vår jordiska kallelse i tro på Gud är detta också verkligen en **gudstjänst**. Gud vill att vi skall arbeta, planera, utbilda oss i olika yrken och använda vårt förnuft och vår ansträngning på rätt sätt så att vi både försörjer oss själva och våra närmaste och därmed också har något som vi kan dela med oss av. Paulus skriver t.ex. om f.d. tjuvar som blivit omvända:

Tjuven skall sluta stjäla och i stället arbeta och uträtta något nyttigt med sina händer, så att han har något att dela med sig åt den som behöver (Ef. 4:28).

Men en kristen är också medborgare i **det andliga riket**. Där gäller att Guds nåd ges oss gratis och för intet för Kristi skull. Vårt arbete och våra gärningar kan inte på något sätt bidra till frälsningen. Evangelium om Jesu död och försoning, om hans uppståndelse och himmelfärd, om hans fullkomliga uppfyllelse av hela Guds lag för vår skull är det allra viktigaste i livet. Detta är "*det enda nödvändiga, den goda delen*" som Maria har valt. "*Den skall inte tas ifrån henne*", säger Jesus.

I dessa ord ligger hela kristendomen. Hur väl vi än sköter vår jordiska kallelse, hur vi än anstränger oss att göra våra dagliga plikter, hur mycket vi än arbetar och strävar, så är allt detta förgäves om vi inte samtidigt och framför allt lyssnar på Guds ord och tror på det. Utan en sann tro på Jesus Kristus blir hela vårt jordiska liv ett tjänande av Mammon istället för Gud. Jesus säger ju i evangeliet:

Ingen kan tjäna två herrar. Antingen kommer han då att hata den ene och älska den andre, eller kommer han att hålla sig till den ene och se ner på den andre. Ni kan inte tjäna både Gud och mammon (Matt. 6:24).

Tron är här helt avgörande. När vi som Maria lyssnar på Guds ord skänker Herren tron i våra hjärtan. Men han gör det när och var det behagar honom. Ingen kan med egen avgörelse besluta sig för att bli en kristen. Det är därför viktigt att var och en liksom Maria verkligen lyssnar på Jesus och möter honom i ordet, lever i dopets nåd, flitigt brukar avlösningen och tar emot Kristi kropp och blod ofta i sakramentet till syndernas förlåtelse.

Den som så lever i tro på Kristus lägger också allt i hans hand. En kristen vet att Gud försörjer oss liksom han låter liljorna på marken blomma och fåglarna sjunga. Han vet att välsignelsen inte beror på vårt eget arbete, utan på Guds nåd och kärlek, då han dagligen ger oss allt vad vi behöver. En kristen får också kämpa med den ständiga frestelsen till otro. Men han skall då veta att Gud verkar mitt i vardagen, mitt i kallelsens alla svårigheter och problem. Den kristne skall precis som Marta sköta alla sina uppgifter uthålligt och väl. Men samtidigt skall han liksom Maria sitta vid Jesu fötter, ofta lyssna på honom och tro på honom, till evigt liv.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans Helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.